

ФОРМУВАННЯ СТИЛІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Попович Анжеліка,

*доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка,
likalika0409@gmail.com
м. Кам'янець-Подільськ*

Вагомим складником лінгвістичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури є стилістична компетентність.

Аспекти формування стилістичної компетентності студентів схарактеризовані в працях багатьох дослідників (Н. Баранник, М. Бодоньї, О. Вовк, І. Головчанська, Л. Кантейкіна, К. Климова, Л. Лінникова, О. Мількевич, А. Приймак, А. Сапарбаєва, Ю. Слободська, М. Стурикова О. Ульянова та ін.). Водночас формування стилістичної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури залишається поза полем зору науковців і потребує більш ґрунтового опрацювання.

Вважаємо стилістичну компетентність окремою компетентністю майбутніх учителів української мови і літератури й одним із різновидів лінгвістичної компетентності. У результаті теоретичних узагальнень визначаємо стилістичну компетентність майбутнього вчителя української мови і літератури як багатокомпонентну й динамічну здатність особистості, що є результатом навчання стилістики української мови, зокрема засвоєння знань зі стилістики, оволодіння стилістичними вміннями й навичками, наявність мотиваційно-ціннісного ставлення й поведінкових норм, а також досвіду їх застосування під час конструювання стилістично довершеного тексту в усній і писемній формах, використання мовних засобів відповідно до мети, умов й цільових настанов спілкування, здійснення науково-дослідницьких пошуків і майбутньої педагогічної діяльності.

У структурі стилістичної компетентності дослідники виокремлюють такі компоненти (складники): лінгвістичний, мовний, мовленнєвий, етнокультурознавчий (Л. Лінникова [3]); когнітивний, інтерпретувальна здібність, особистісно-смысловий, регуляторний, досвід діяльності, індикатори із перевірки сформованості компетенції (О. Корякіна [2]); мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-практичний, комунікативно-мовленнєвий (Л. Кантейкіна [1]); цільовий, мотиваційно-ціннісний,

інструментальний, особистісний (Ю. Слободська [4]) тощо. Єдиного підходу до структури стилістичної компетентності немає.

На підставі аналізу наукових студій, власного досвіду науково-педагогічної діяльності й проведеного дослідного навчання вирізняємо такі складники стилістичної компетентності:

1) за психологічними чинниками: мотиваційний – свідоме ставлення до опанування стилістики української мови й розуміння потреби стилістичних знань у майбутній педагогічній діяльності, у підвищенні рівня професійного, ділового й побутового мовлення, для здійснення мовленнєвого виховання сучасного суспільства; знаннєвий (когнітивний) – усвідомлене опанування й осмислення теоретичних знань зі стилістики й потреба повсякчасного їх поповнення, здатність активно засвоювати стилістичні поняття й категорії та розуміти їх; діяльнісний – набуття стилістичних умінь і навичок; ціннісний – вибір мовних засобів і послуговування ними з урахуванням загальнолюдських, національних, родинних цінностей, естетичної функції; дотримання правил українського мовленнєвого етикету; використання в усному й писемному мовленні форм, сповнених української ментальності; усвідомлення української мови й спілкування як цінностей; емоційний – налагоджування емоційного контакту зі співрозмовником за допомогою належного добору мовних засобів; урахування терапевтичної функції слова; рефлексійний – самооцінювання, оцінювання, контроль і коригування рівня знань зі стилістики, здатність обґрунтовувати доцільність обраних мовних засобів у текстах різних функційних стилів, типів і жанрів, здійснення самоаналізу й аналізу усного та писемного мовлення, корегування його, набуття потреби до подальшого розвитку й самоосвіти зі стилістики;

2) за змістовим наповненням: загальностилістичний (засвоєння загальних понять і категорій стилістики); рівневостилістичний: фонетично-стилістичний, лексично-стилістичний (лексично-стилістичний і фразеологічно-стилістичний), граматично-стилістичний (словотвірностилістичний, морфологічно-стилістичний, синтаксично-стилістичний);

3) за діяльними ознаками: *мовний* – засвоєння стилістично забарвлених мовних засобів; мовленнєвий – оволодіння базовими мовленнєвими поняттями, сприймання, аналіз, інтерпретування, конструювання, реконструювання й редагування текстів різних функційних стилів, типів і жанрів мовлення; *комунікативний* – використання мовних засобів у різних ситуаціях спілкування (комунікації) та з різними комунікантами; самоосвітній – готовність і потреба здійснювати самоосвіту й саморозвиток стосовно засвоєння нових знань зі стилістики та вироблення стилістичних умінь; *науково-дослідницький* –

оволодіння методами наукового дослідження зі стилістики, здійснення наукових пошуків; спостереження й аналіз стилістичних явищ, уміння їх репрезентувати; *методичний* – застосування стилістичних знань в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти й готовність здійснювати педагогічну діяльність щодо викладання стилістики.

Інтегрування та взаємодія означених вище складників призведе до формування високого рівня стилістичної компетентності майбутніх учителів-словесників.

Література

1. Кантейкина Л. В. Формирование стилистической компетентности у студентов-билингвов филологического факультета педагогического вуза в процессе обучения лингвистическим дисциплинам: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / ФГБОУ ВПО «Чувашский государственный педагогический университет им. И. Я. Яковлева. Чебоксары, 2011. 190 с.

2. Корякина А. Н. Педагогические условия формирования стилистической компетенции у старшеклассников якутской школы: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Якутский государственный университет имени М. К. Аммосова. Якутск, 2008.

3. Линникова Л. М. Формирование стилистической компетенции студентов национальных групп педвуза в курсе «Современный русский литературный язык»: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Институт общего среднего образования РАО. Москва, 1995. 18 с.

Слободская Ю. В. Стилистическая компетентность как компонент процесса подготовки лингвиста-переводчика. *Педагогические науки. Стратегические направления реформирования системы образования*. 2014. URL: http://www.rusnauka.com/24_PNR_2014/Pedagogica/2_176031.doc.htm.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА ОПОРНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ У СТВОРЕННІ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Попович Лідія,

науковий співробітник,

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України,

plidia01@ukr.net, м. Київ,

м. Київ, Україна.

Ключові слова: опорний заклад освіти, філії, організація управління, професійна компетентність, субмодель ресурсного забезпечення.

У період модернізації освіти в Україні, проведення адміністративно-територіальної реформи, утвердження державно-громадського управління освітою, утворюються освітні округи, «освітній округ – сукупність (мережа) закладів освіти та їх філій, у тому числі закладів позашкільної